

ZBORNO PJEVANJE

B o r i s H a v e l

Predlažem da se redakcijski odsjeci hrvatskih medijskih kuća zaduženi za praćenje bliskoistočnih kriza preimenuju u odsjeke za zbornu pjevanje. Kad već pozornije prate dirigentsku palicu političke korektnosti nego tamošnja zbivanja.

Nedavna trotjedna izraelska ofenziva na Hamas u hrvatskim je medijima bila praćena kao ni jedan drugi sukob na svijetu. Skoro sve naše novine svakodnevice su pisale o situaciji u pojasu Gaze, a na skoro svim vijestima na radiju i televiziji prenošena su barem dnevna izvješća o broju stradalih. Ta medijska prikazivanja rata otkrila su – ne prvi put – veliku medijsku pristranost i neobjektivnost, alternativno nekompetentnost i neupućenost, na štetu Izraela. Novinari su listom, pod dirigentskom palicom političke korektnosti, iznosili jednostran prikaz rata, često citirajući izjave Hamasovih vođa upućene europskoj javnosti, a ustrajno ignorirajući njihove zločinačke životopise i poruke namijenjene domaćoj publici.

Bio je to pravi festival anticionizma i antiizraelskog sentimenta. Istupi Vedrane Rudan, Miljenka Jergovića, Željka Malnara i saborskog zastupnika Šemse Tankovića, tom su festivalu dali poseban ton i boju, kao istupi Pavla Kalinića u vrijeme izraelskog rata s Hezbollahom u ljeto 2006. Nikada prije u hrvatskim se medijima nije izlazilo s toliko žestine u kritici Izraela. Objavljeno je mnoštvo teza koje prelaze crtu razdvajanja legitimne kritike poteza države Izrael od kritike samog njenog postojanja i prava da se brani. Nikada se prije vođama terorističkih skupina – a Hamas je prvenstveno to – u hrvatskim medijima nisu davale naslovnice za iznošenje svojih propagandističkih teza, kao što je to učinio Jutarnji list s reportažom Sandre Milković. Od vremena Titova drugovanja s Arafatom, izvještavanje hrvatskih medija o nekoj vanjskopolitičkoj temi nije bilo toliko prožeto tanjugovštinom.

Usred toga novinarskog festivala, Hrvati su ostali uskraćeni za prikaz cjelovite slike zbivanja. Mnogima je, doduše, bilo svejedno, pokraj domaće recesije, što netko ratuje na drugom kontinentu. Od vanjskopolitičkih tema mnoge je zanimalo samo hoće li Rus pustiti plin a Slovenac nove članice u NATO. Ipak, dio Hrvata želio je znati što se ondje zapravo zbiva, zašto se zbiva i je li Izrael mogao drukčije postupiti. Ovo zadnje sam čuo od mnogih s kojima sam razgovarao, i to ne kao retoričko pitanje na koje se unaprijed zna odgovor. To pitanje u Hrvatskoj nije floskula. Za razliku od nekih drugih sretnih europskih naroda koji misle da se svaki spor može riješiti ljudskim dogovorom, Hrvati iz tragičnoga nedavnog iskustva znaju da se pokatkad ne može drukčije. Ono što UN proglasi disproporcionalnom reakcijom i prekomjernim granatiranjem ponekad je jedini način da se vlastito stanovništvo zaštititi od terora.

Kompleksni Orijent

Taj je, dakle, dio hrvatskih konzumenata medijskih izvješća i analiza ostao uskraćen za kvalitetan odgovor. Hrvatska medijska analiza rata u Gazi bila je katastrofalno površna, nepotpuna i netočna. Pri

tome ne mislim da su novinari bili nužno zlonamjerni. Mnogi su, vjerujem, naprosto prepisivali iz izvora koje su smatrali autoritativnima, a autoritativni izvori nisu izlazili iz okvira političke korektnosti. Europska politička korektnost svodi se na raspodjelu krivnje, uz obavezno prozivanje imperijalizma (samo zapadnog, bez spomena da je imperij s najdužim bliskoistočnim stažem bio turski), američkog unilateralizma u rješavanju svjetskih sukoba i izraelske pretjerane zabrinutosti za živote svojih građana, kao presudnih kriznih faktora, što je tipično postmoderni, kvazimultikulturno ljevičarsko viđenje međunarodnih odnosa. Tako su svi složno otpjevali zadane note, bez puno "talasanja". Uz to, mnogima je situacija bila odveć zamršena i prepuna kontradiktornih tvrdnja, a oni nisu imali vremena ili volje sami napraviti istraživanje.

A situacija na Bliskom istoku jest komplicirana. Nema jednostavnog objašnjenja ni jednostavnog odgovora na pitanje zašto je ondje rat, kao što nema jednostavnog odgovora na pitanje zašto je igdje rat. Svaki crno-bijeli opis tamošnje ili bilo koje druge stvarnosti bio bi neozbiljan. Općenito u međunarodnim odnosima, kao ni u međuljudskim odnosima, nema crno-bijelih slika, aktera, događaja i rješenja. Uvijek se radi o više ili manje kompleksnim, višestranim, nijansiranim situacijama, prepunim isprepletenih pobuda, razloga, ciljeva, okolnosti i slučajnosti.

Bliski istok je osobito kompleksan kada se promatra iz suvremene europske perspektive. Kao prvo, ondje je u tijeku dugotrajan sukob u kojem sudjeluje mnoštvo neobičnih aktera: Arapi, Židovi, Perzijanci, Turci, Kurdi, muslimani suniti, muslimani šijiti, Alaviti, Arapi kršćani raznih denominacija (rimokatolici, pravoslavni, maroniti, protestanti), Kopti, Druzi, Beduini itd. Neki od tih aktera katkad mijenjaju strane. Na primjer, kad je osamdesetih godina Izrael ratovao s PLO-om u Libanonu, libanonski muslimani šijiti i arapski kršćani bili su na strani Izraela. Danas libanonski šijiti, organizirani u Hezbollah, predstavljaju najveću prijatnju sjevernom Izraelu, a potpomaže ih Sirija i Iran. Zatim, nisu svi Palestinci Hamas (Hamas je na izborima u Gazi 2006. godine osvojio 76 od 132 zastupnička mjesta), a niti je Hamas jedina teroristička skupina među Arapima-Palestincima.

Kao drugo, mnogi euroljani imaju tendenciju tumačiti Bliski istok na temelju pretpostavke da se ondje razmišljaju slično kao u Europi. Koncepti kao što su pragmatizam, sekularizam, racionalnost, demokratičnost, transparentnost, reciprocitet, samokritika, uvažavanje različitosti ili džentlmenski nastup, važni su faktori zapadnjačke politike i diplomacije. Pa kad Europljanin, novinar, znanstvenik ili diplomat, pristupi Orijentu sa stavom da na istim načelima počiva politika i diplomacija Irana, Sirije, Hamasa, Hezbollaha ili kleptokratske Palestinske uprave, to dovodi do grde konfuzije. Parafrazirajući orijentalista Bernarda Lewisa, to je kao kad bi se nogometna utakmica prenosila terminologijom tenisa.

Izraelska okupacija, američki unilateralizam, zapadni kolonijalizam

Kada se radi o Gazi, hrvatski su mediji usrdno slijedili taj politički korektni pristup, koji je odavno kapitulirao pred zahtjevima islamskog svijeta u tumačenju arapsko-izraelskog sukoba. Bavili su se humanitarnom katastrofom u Gazi i prenošenjem palestinskih izvješća o broju stradalih civila i porušenih civilnih objekata, od kojih su se mnogi kasnije pokazali neistinitima. Nitko, naravno, ne može ostati

neosjetljiv na slike porušenih zgrada, ranjenih i mrtvih ljudi, a osobito djece. To da je Hamasova ratna strategija korištenje civila, pa i djece, kao živog štita i uporaba obiteljskih kuća, škola, bolnica i džamija za skladišta oružja i nasumično lansiranje projektila na izraelska naselja, rijetko se spominjalo. Vedrani Rudan, Miljenku Jergoviću i članovima zbora sasvim je promaklo da je to bio *jedini* razlog za žrtve među palestinskim civilima. Nakon slika razaranja, čuli smo kako je razlog Hamasove beskompromisne borbe loša humanitarna situacija u Gazi koja je izazvana, pogađate, izraelskom okupacijom, američkim unilateralizmom i zapadnim kolonijalizmom i imperijalizmom. Mediji su znalački obradili i razne aspekte ekonomske, zdravstvene, obrazovne i socijalne nazadnosti palestinskog društva, kao ključne neposredne uzročnike njihova nezadovoljstva. Za tu nazadnost je, politički korektni izvjestitelji su Hrvatima objasnili, kriv svatko drugi osim samih Palestinaca. To što Palestinci umjesto u ekonomiju, obrazovanje, zdravstvo, infrastrukturu i energetiku ulažu u radikalnu religiju, krijumčarenje oružja i terorizam, nekako je ostalo nepovezano s razlozima njihove nazadnosti. Mnoga izvješća i analize bili su fokusirani i oko sintagme “spirala nasilja”. Eh, kad bi samo jedna od zaraćenih strana odlučila prekinuti je.

Pa ipak svi ti aspekti – nazadna ekonomija, oskudno obrazovanje, loše zdravstvo, urušena infrastruktura i spirala nasilja – imaju svoje mjesto u širokom spektru razloga iz kojih pojedini Arapi-Palestinci zadovoljštinu nalaze u terorističkim aktivnostima. Zapravo, općenito govoreći, teško bi bilo pronaći neki aspekt iz života Arapa-Palestinaca, ili bilo koga drugoga uključenog u neki konflikt, koji bi se mogao proglasiti apsolutno irelevantnim glede motivacije za nasilje. Čak i biometeorološka prognoza, dnevni tečaj dolara, dan u tjednu, svađa sa ženom a pogotovo s nekoliko njih, ili glavobolja, na neki način utječe na svakidašnje donošenje odluka i postupanje. Barem koliko i pra-pradjedove nevolje s omraženim imperijalizmom. Svaki od tih aspekta legitimna je tema novinarskog članka.

Istodobno, hrvatski su mediji skoro konsenzualno propustili uočiti i imenovati apsolutno najvažniji aspekt rata između Hamasa i Izraela; razlog pred kojim su ekonomska, obrazovna, zdravstvena i infrastrukturna situacija u Gazi, spirala nasilja, zapadni imperijalizam, američki unilateralizam, pa i sam cionizam, tek priče s periferije. Promaknuo im je razlog samog postojanja Hamasa; razlog njegove popularnosti među mnogim Arapima muslimanima (a ne i među Arapima kršćanima koji žive pod identičnim okolnostima), razlog njegove fanatične mržnje prema Židovima i njegova pokretačka ideologija: islamski vjerski radikalizam.

Neprimijećeni džihad

Hamasovi dokumenti i propovijedi namijenjeni za internu konzumaciju otkrili bi iznenađenom zbornom pjevaču, da ih je pregledao, kako je razlog njihove borbe nešto sasvim neočekivano – religija. Hamas, što je akronim za *Islamski pokret otpora*, dio je globalnog džihada kojim se nevjernički teritorij – što znači neislamski teritorij, koji osim židovskoga uključuje i kršćanski, hinduski, budistički, ateistički ili politeistički – osvaja za islam. U Hamasovim se dokumentima navodi vjerski motivirano neprijateljstvo prema Židovima općenito, a osobito prema političkoj suverenosti Židova u Palestini, bez obzira na veličinu njihova teritorija. Slijedom toga, Hamasov motiv nije postignuće nekih pragmatičnih političkih

ciljeva, primjerice osnivanje palestinske države na dijelu teritorija koji drži Izrael. Motiv je osvajanje čitavoga Izraela za islam, koji će jednom svakako zavladatai svijetom. Alternativno, u slučaju neuspjeha, osvajanje sedamdeset crnočkih perpetualnih djevica i *džennetskih* prostranstava. Pojednostavljeno, Hamasova je borba motivirana iracionalnom mržnjom, utemeljenom na religijskim mitovima i apokaliptičnim vjerovanjima. Hrvatski novinari iz “ratom zahvaćenog pojasa Gaze” nisu te porive ni spomenuli. Oni ne uklapaju u antiameričko i antiizraelsko ljevičarsko viđenje sukoba. No ima novinara i analitičara koji te porive, zbog njihove bizarnosti i morbidnosti, niti ne uzimaju za ozbiljno. Takvi i dalje misle da normalan dvadesetogodišnji palestinski mladić odlazi u samoubilačku *islamikaza*-misiju jer si ne može priuštiti iPhone. To su komentatori nogometne utakmice teniskom terminologijom. I jedni i drugi su pjevači istog zbora, i među njihovim glasovima vlada harmonija.

“Palestinski problem je vjerski problem”

Hamas je sve relevantno o svom nastanku, organizaciji, svjetonazoru, stavovima, metodama i ciljevima sve do Sudnjega dana sročio u svoju Povelju.¹ U Hamasovu svijetu, daleko od Jutarnjeg lista i RTL televizije, autori Povelje se nisu morali skrivati iza floskula i eufemizama. Za vrbovanje ubojica-samoubojica u svoje redove, nisu se ni pokušali pozivati na lošu kanalizaciju u Gazi ili nemogućnost kupnje iPhonea, jer iz tih razloga nitko ne ide u samoubilačku misiju. Povelju su osmislili kako bi potaknula radikalne vjerske osjećaje i celestijalne ambicije kod dijela muslimana, u kontekstu osvajanja teritorija od Židova. Hamasova krilatica definirana u članku 8. epitomizira cjelokupnu njihovu ideologiju:

“Allah je cilj, Prorok model, Kuran je ustav, džihad je put, a smrt za Allahovu stvar je [naše] najuzvišenije vjerovanje.”

U članku 7. Povelje, citira se hadisa iz Buharijeve i Muslimove zbirke koja glasi: “Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se muslimani ne budu borili protiv Židova. Pa će ih muslimani ubijati, tako da će se Židovi skrivati iza drveća i kamenja. Kamen i drvo će govoriti: ‘O, muslimane, evo Židova iza mene, dođi i ubij ga.’ Osim drveta Garkad, jer ono je židovsko drvo.”²

Članak 13. objašnjava da “Nema rješenja za palestinski problem osim putem džihada,” a članak 15.: “U umove budućih naraštaja muslimana moramo utisnuti da je palestinski problem religijski problem, koji se na toj osnovi ima i riješiti.”

A ako tko ni do 28. članka još nije razumio što ne valja s Izraelom, tu mu se definitivno otvaraju oči: “Izrael, samim time što je židovski i što je nastanjen Židovima, prkosi islamu i muslimanima.”

Osim vjerskih motiva, Hamasova povelja navodi i klasične antisemitske optužbe, prema kojima Židovi, umreženi u tajne i javne organizacije, šire nemoral i potkopavaju društva kako bi njima ovladali.

Židovske su urote raskrinkane u članku 22. Oni su stajali iza Francuske revolucije, a podigli su i komunističku revoluciju. Izazvali su I. i II. svjetski rat, napisali su Balfourovu deklaraciju, kroz financijsku kontrolu imperijalnih država kolonizirali su druge zemlje te eksploatirali njihova bogatstva i donijeli korupciju, a uspostavili su i UN i Vijeće sigurnosti radi lakšeg upravljanja svijetom. Da sam Židov, ne znam bi li me pripisivanje ovako impresivnih postignuća vrijedalo ili bi mi laskalo.

Sve u svemu, zaključuje se u Povelji, cionizam "...se ne usteže od podlih i gnusnih načina ostvarenja svojih požuda. U svrhu infiltriranja i špijuniranja, uvelike se oslanja na tajne organizacije koje je uspostavio, poput masona, Rotary i Lions klubova, i drugih špijunskih udruga. Sve te tajne organizacije, od kojih su neke vidljive javnosti, djeluju u korist cionizma i pod njegovim vodstvom, te nastoje uništiti društva i njihove vrjednote, dokinuti odgovornost, uzdrmati vrline i iskorijeniti islam. On stoji iza raspačavanja droga i svih vrsta opijata u svrhu nametanja svoje kontrole i ekspanzije" (članak 28.).

Hamasov stav prema pregovorima

Hamasova je Povelja u svih svojih 36 članaka vulgarno huškačko štivo mržnje prema Židovima, ali i ostalim nemuslimanima. Njome se članovima te skupine nedvosmisleno poručuje da je njihova vjerska dužnost ubijanje Židova ili mučeništvo tijekom pokušaja. Povelja nije jedini i izdvojeni dokument takve vrste iz Hamasova ideološko-duhovnog laboratorija. Uz nju postoji i mnoštvo propovijedi i pamfleta Hamasovih klerika, od Ahmeda Yassina, ubijenoga Hamasova "duhovnog vođe" koji je osobno slao teroriste u samoubilačke misije, do Waela Al-Zarada, Muhsena Abu Ite, ili Junisa Al-Astala koji je predvidio skoro muslimansko osvajanje Rima i podčinjavanje katoličkog svijeta islamu.³ U svim tim propovijedima i pamfletima poziva se na iste religijske tekstove, potiče na iste terorističke metode, i zagovaraju isti ciljevi globalnog džihada.⁴ Istodobno se u Hamasovu programu nigdje ne predviđa mogućnost dogovora s Izraelcima, uspostava trajnog mira i suživot s izraelskom državom, makar ona bila veličine Tel Aviva. Nema toga ekonomskog, obrazovnog i zdravstvenog napretka, humanitarnog blagostanja, infrastrukturnog ulaganja i cionističkog ustupka koji bi Hamas odvratili od džihada i terorizma. Naprotiv, Povelja je izrazito negativna prema mirovnim pregovorima i svakom traženju kompromisa. U članku 13. piše: "Mirovne inicijative, takozvana mirovna rješenja i međunarodne konferencije za rješenje palestinskog problema, kose se s vjerovanjem Islamskoga pokreta otpora. Odreći se bilo kojega dijela Palestine znači odreći se dijela religije..." Ako je osvajanje Palestine vjersko pitanje, onda nije čudno što se ne dopušta pregovaranje s neprijateljem. Ta tko je još čuo za pregovaranje s vragom? Tko bi normalan načinio politički ustupak radi postizanja ovozemaljskog mira, riskirajući njime onozemaljsku vječnu osudu? Ne ulazeći u teološke premise toga argumenta, koji je Židovima i kršćanima potpuno stran, objektivno bi analitičar ipak trebao prepoznati njegovu političku posljedicu: Hamas, a ne Izrael, strana je koja ne želi mir, dogovor i suživot dvaju vjera i naroda. Hamas je strana koja ne mari za ljudske živote izgubljene u sukobu. Hamasu odgovaraju razaranja, uništavanja i humanitarne katastrofe

jer su sve to znakovi približavanja Sudnjega dana i njihova savezništva s kamenjem i stablima u konačnom obračunu sa Židovima.

No, za sve koji ne dijele Hamasovu viziju posljednjih vremena, Hamas je jedna golema zaprjeka miru u tom dijelu svijeta. Izraelska ofenziva *Lijevano olovo* je zaprjeka Hamasovim planovima – i zato je to u konačnici mirotvorna akcija.

Dvostruki kriterij hrvatskih novinara

Kad su Srbija i Crna Gora izvršile agresiju na Hrvatsku, većina hrvatskih novinara je prepoznala da korijeni velikosrpske agresije leže u teoriji velikosrpstva. Dokumenti te teorije, od kojih su najpoznatiji Načertanije Ilije Garašanina i Memorandum SANU, postali su neizostavnim dijelom većine analiza agresije na Hrvatsku. Čak i mnogi novinari lijevo-liberalne orijentacije razumjeli su da razaranje hrvatskih gradova prvenstveno predstavlja ostvarivanje projekta Velike Srbije zacrtanog Memorandumom. Prepoznavanje presudne uloge Memoranduma, dakako, nije isključivalo postojanje i drugih uzročnika eskalacije rata, kao što su iznenadna nesigurna materijalna, nacionalna i građanska situacija dijela srpskog stanovništva u Hrvatskoj, pa i spirala nasilja. I dok se po pitanju ovoga potonjeg vjerojatno moglo više učiniti kako bi se smanjilo nepovjerenje i neprijateljstvo, Hrvatska po pitanju memorandumskog velikosrpstva nije mogla učiniti ništa drugo nego ga vojno poraziti.

Upravo zbog toga iskustva, konsenzualno ignoriranje Hamasova Memoranduma i stvarnih ciljeva Hamasove borbe od strane hrvatskih novinara predstavlja težak propust.

Ustvrditi da se nitko osim rijetkih izuzetaka (poput Višnje Starešine, kolumnistice *Lidera*, Frana Višnara u *Vizi* i Domagoja Margetića, urednika portala *necenzurirano.com*) nije sjetio istražiti stvarne razloge Hamasove borbe i Hamasova postojanja, bila bi uvrjeda za njihovu inteligenciju, što ne želim. Što mi preostaje za zaključiti, osim da je festivalom anticionizma dirigirala politička korektnost? Da su za sudjelovanje na festivalu postojali određeni okviri i kriteriji izvan kojih se nije moglo/smjelo/isplatilo iskoračiti čak ni po cijenu kompromitiranja novinarskog integriteta. U duhu tipične moderne ljevičarsko-liberalne agresivne monopolizacije medijskih tumačenja svega što se na svijetu zbiva, hrvatski su novinari tijekom rata u Gazi Hrvatima uprizorili kor umjesto nezavisnog novinarstva. S nešto malo soliranja i improviziranja, složno su otpjevali oratorij o izraelskom disproporcionalnom granatiranju civilnih palestinskih ciljeva. Ti opaki Izraelci! Siroti Hamas!

Ja pak predlažem da se redakcijski odsjeci hrvatskih medijskih kuća zaduženi za praćenje bliskoistočnih kriza preimenuju u odsjeke za zbornu pjevanje. Kad već pozornije prate dirigentsku palicu političke korektnosti nego tamošnja zbivanja.

Hrvatska i globalni džihad

Loša informiranost hrvatskih građana o arapsko-palestinskom sukobu nije jedini rezultat postojanja medijskih odsjeka za zbornu pjevanje. Neke druge njegove posljedice su još pogubnije.

Kao prvo, u službenim priopćenjima za europsku javnost, razlozi koje Hamas navodi za svoje terorističke napade su obične laži. Hamasovim političkim liderima je jasno da ukoliko žele pridobiti europsku političku, finansijsku i medijsku podršku, ne mogu europskim medijima objašnjavati kako im je Allah zapovjedio da ubijaju Židove dok se ovi ne posakrivaju iza stabala koja će ih denuncirati. Zato se pozivaju na materijalne, humanitarne i imperijalističke nevolje, koje će biti riješene ako obaspu raketama Sderot, Aškelon i Ašdod. Novinari, već uvježbani u potvrđivanju tih teza – jer se na materijalne, humanitarne i imperijalističke nevolje preko europskih medija žali i Hezbollah, Al-Kaida, Mahmud Ahmadinedžad i Bašar Al-Asad – spremno sve to ponove pred javnošću koja ih plaća da bi ju *informirali*. Time novinari umjesto informiranja javnosti nastupaju kao glasnogovornici terorističkih skupina i radikalnih režima. Kako opasnost od radikalnog islama ne prijete samo Izraelu nego i čitavom zapadu, uključujući Hrvatsku, fokus javnosti svraća se na nebitne stvari nauštrb bitnih. Sreća je što Hrvatska nikad nije bila kolonijalna sila pa da, poput Britanije, Nizozemske i Francuske, provede četvrt stoljeća u pokajničkom preispitivanju daleke prošlosti, dok joj multikulturalne centre usred velikih gradova zaposjedaju skupine mudžahedina. No zbunjena Hrvatska ipak može pridonijeti ciljevima globalnog džihada. Može za sve nevolje svijeta okriviti Ameriku i truli zapad i vratiti se u ideološko okrilje skupine nesvrstanih diktatura. Može se u Vijeću sigurnosti svrstati uz Libiju a protiv Amerike. Može poticati političku, gospodarsku i sigurnosnu suradnju s Iranom i Sirijom. Može jedan od svojih otoka izuzeti iz državno-pravnog poretka Republike Hrvatske i predati ga Kataru. Za sve to potrebno je javno mnijenje cijepljeno protiv razumijevanja da globalni džihad uopće postoji.

Kao drugo, kad se za smrt civila koje Hamas koristi kao živi štit, novinari obruše na Izrael, negirajući mu pravo i da se brani i da postoji, oni Hamasovoj strategiji atribuiraju uspjeh. Osim što računa na izraelsko humano postupanje u ratu, Hamas se iza nedužnih palestinskih civila, žena i djece skriva i zbog medijskog učinka koji će njihova eventualna smrt polučiti u svjetskoj javnosti. Dio te javnosti je i Hrvatska. Ohrabren neupitnim uspjehom u ovom ratu, Hamas će i u sljedećem postupiti na isti način. Tada će, zbog svoga licemjernog, pristranog i/ili nekompetentnog pisanja, Vedrana Rudan, Miljenko Jergović i sav novinarski pjevački zbor, na ljestvici odgovornosti za smrt palestinskih civila biti visoko ispred izraelskih političara ili vojnika – tik iza Halida Mešala i Ismaila Hanijea.

Boris Havel je hrvatski predstavnik Međunarodne kršćanske ambasade u Jeruzalemu. Diplomirao je politologiju i povijest, a na Hebrejskom sveučilištu u Jeruzalemu magistrirao komparativnu religiju.

---

¹ Stav, Arieh, Ed. *Israel and a Palestinian State: Zero Sum Game?* Ariel Center for Policy Research, Shaarei Tikva, 2001. (The Charter of the Hamas: 391-405). Navode iz Povelje s engleskog preveo B.H.

² Usp.: http://islamski.net/index.php?option=com_content&task=view&id=115&Itemid=28 (21.2.2009.)

³ Vidi: *Hamas in Their Own Voices*: <http://www.memritv.org/video.html>

⁴ Prevedene sadržaje propovijedi Hamasovih klerika objavljuje MEMRI (www.memri.org) i Palestinian Media Watch (www.pmw.org.il).